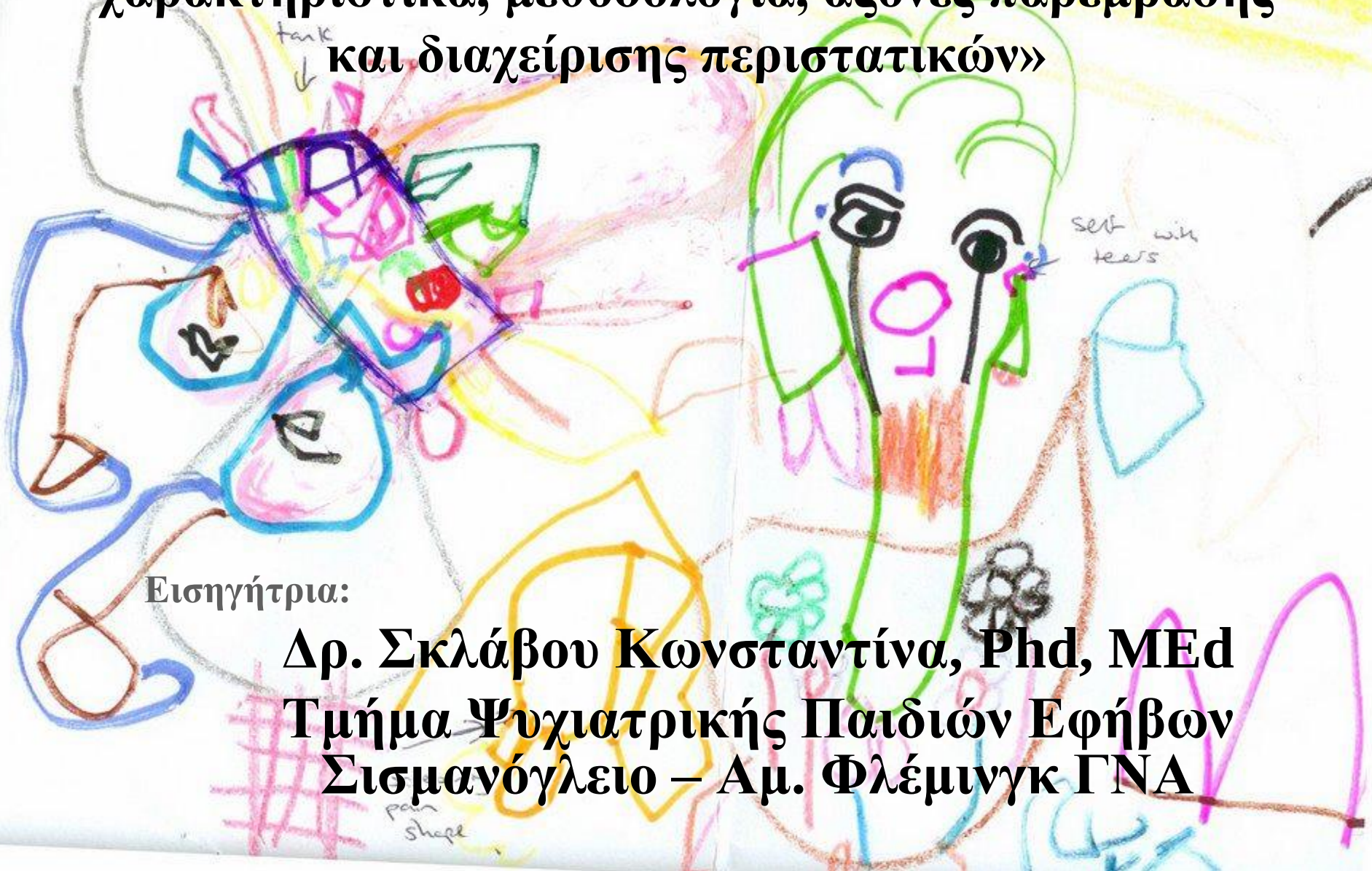

**«Κακοποιημένοι ανήλικοι αλλοδαποί:
χαρακτηριστικά, μεθοδολογία, άξονες παρέμβασης
και διαχείρισης περιστατικών»**

Εισηγήτρια:

**Δρ. Σκλάβου Κωνσταντίνα, PhD, MEd
Τμήμα Ψυχιατρικής Παιδιών Εφήβων
Σισμανόγλειο – Αμ. Φλέμινγκ ΓΝΑ**

Ενότητες

- Παιδιά και έφηβοι – με και χωρίς οικογενειακό περιβάλλον (συνοδευόμενοι και ασυνόδευτοι).
- Ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις.
- Μεθοδολογία εργασίας.
- Παρέμβαση και διαχείριση.

Παιδιά και έφηβοι σε μετακινούμενους πληθυσμούς

Δυο μεγάλες κατηγορίες: συνοδευόμενοι & ασυνόδευτοι

- **Συνοδευόμενοι:** από γονείς, άλλο συγγενή ή ενήλικα που έχει υπό την προστασία του το παιδί.
- **Ασυνόδευτοι:** όρος για ανήλικους που καταφθάνουν είτε μόνοι, είτε με μαζική άφιξη σε μια χώρα.

Παιδιά με οικογένεια ή άλλο υποστηρικτικό περιβάλλον

Βασικά προβλήματα

- 1) Αποχωρισμός
- 2) Μετεγκατάσταση

Ειδικότερα προβλήματα

- 1) Το τραύμα της μετακίνησης
- 2) Δυσκολίες με τη γλώσσα
- 3) Σχολική ζωή

Παιδιά με οικογένεια ή άλλο υποστηρικτικό περιβάλλον – ψυχολογικά προβλήματα

- Αποχωρισμός: τραύμα = απώλεια της παλιάς ζωής, συνηθειών, φίλων, συγγενών, αγαπημένων πραγμάτων, φυσικού περιβάλλοντος, κατοικίας.

Παιδιά με οικογένεια ή άλλο υποστηρικτικό περιβάλλον – ψυχολογικά προβλήματα

- Μετεγκατάσταση: 1) αίσθηση του «προσωρινού», με δυσκολία στο να κάνουν σχέδια, να προβάλουν τον εαυτό τους στο μέλλον και να ενσωματωθούν 2) ενοχές του επιβιώσαντα, που αποπροσανατολίζει από τη λογική της «καλής τύχης», σε σχέση με κάποιους άλλους που έμειναν πίσω, χάθηκαν ή σκοτώθηκαν.

Παιδιά με οικογένεια ή άλλο υποστηρικτικό περιβάλλον – ψυχολογικά προβλήματα

- Η μετακίνηση προς άλλη χώρα: δεν πρόκειται για μια ομαλή ή σύντομη διαδικασία, σχεδιασμένο ή όχι το ταξίδι είναι πολύ επικίνδυνο με έλλειψη φαγητού, νερού, αλλαγή χωρών, καταναγκαστική εργασία, κακοποιήσεις, απώλεια γονέων ή συγγενών, τραυματισμούς, κ.α.

Παιδιά με οικογένεια ή άλλο υποστηρικτικό περιβάλλον – προβλήματα

- Προσαρμογή: Η προσπάθεια προσαρμογής υποδαυλίζεται από το μετατραυματικό στρες (flashbacks, εφιάλτες, κ.α.).
- Δυσκολίες με τη γλώσσα: απομόνωση, στιγματισμός, αδυναμία έκφρασης και κατανόησης της νέας πολιτισμικής πραγματικότητας, στην οποία πρέπει να ενταχθούν άμεσα και να επιβιώσουν.
- Σχολική ζωή: δυσκολίες στη συγκέντρωση, καταβολή προσπάθειας για να κατανοήσουν τον τρόπο λειτουργίας του σχολείου ή να ανακαλέσουν παλαιότερες δεξιότητες για τη διαχείριση υλικών, τη μάθηση κ.α.

Παιδιά με οικογένεια ή άλλο υποστηρικτικό περιβάλλον – προβλήματα

- Η μετανάστευση αποτελεί τραυματικό γεγονός για τη ζωή της οικογένειας.
- Συγκαταλέγεται στις κρίσιμες καταστάσεις και τα μέλη της καλούνται να την διαχειριστούν.
- Η μετανάστευση είναι σημαντικός παράγοντας διαμόρφωσης συνθηκών βίας ή αύξησης των προϋπαρχόντων επιπέδων βίας στην οικογένεια.

Εμπειρίες που συνθέτουν τη βία (πριν, στη διάρκεια, μετά)

- Σκληρές συνθήκες εργασίας στις χώρες τους, αλλά συχνά και στις χώρες υποδοχής.
- Έκθεση σε ακραίους κινδύνους στη διάρκεια της μετάβασης στη νέα χώρα.
- Ακατάλληλες συνθήκες υποδοχής, προσαρμογής και ένταξης – δομική βία – ευαλωτότητα.

Ασυνόδευτοι ανήλικοι

- Η μετανάστευση είναι τραυματικό γεγονός, αλλά αντιμετωπίζεται ή δεν θεωρείται τόσο ισχυρό, όσο η απώλεια της οικογένειας.
- Διαφορές στην αντίδραση στο τραύμα: ατομικές, φύλο, ηλικία, εθνότητα, οικογένεια, **χώρα υποδοχής**, ευρύτερο περιβάλλον, βαθμός προσαρμογής, εκπλήρωση κοινωνικών αναγκών κ.α.

Συνοψίζοντας:

- Προβλήματα υγείας ή και μειωμένη σωματική και πνευματική ανάπτυξη λόγω μη φυσιολογικών συνθηκών διαβίωσης.
- Μεγάλη ψυχολογική επιβάρυνση.
- Η πνευματική ηλικία δεν αντιστοιχεί στη σωματική (ανύπαρκτη παιδική ηλικία, ανάληψη δυσανάλογων με την ηλικία ευθυνών).
- Φόβος, άγχος, δυσπιστία, εσωστρέφεια, λόγω των τραυματικών εμπειριών.
- Έλλειψη εκπαίδευσης.

Βασικά σημεία παρέμβασης

- Δεν νοείται παρέμβαση χωρίς γνώση των νομικών, κοινωνικών, πολιτισμικών χαρακτηριστικών.
- Δεν νοείται παρέμβαση χωρίς γνώση των αναπτυξιακών και ψυχολογικών χαρακτηριστικών του σταδίου εξέλιξης του ανηλίκου.
- Δεν νοείται παρέμβαση χωρίς την επίλυση βασικών και πρωταρχικών αναγκών για την αποκατάσταση της ασφάλειας και της αίσθησης της σταθερότητας του παιδιού.

Στόχοι παρέμβασης (γενικοί)

- Άμεση προστασία από οποιαδήποτε μορφή κακοποίησης (εντός και εκτός οικογενειακού ή άλλου περιβάλλοντος).
- Σχέση εμπιστοσύνης.
- Διευθέτηση άμεσων θεμάτων επιβίωσης (στέγαση, τροφή, ένδυση κ.α.).
- Έπεται η συμβουλευτική – ψυχολογική εργασία με το παιδί ή παρέμβαση στην οικογένεια.
- Αίσθηση ασφάλειας σε βάθος χρόνου και προοπτική ζωής (προσαρμογή & ένταξη).

Στόχοι παρέμβασης (ειδικότεροι)

- Εξειδικευμένη εργασία επάνω στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και εμπειρίες κάθε παιδιού (δεν υπάρχουν σαφείς κανόνες) - υποστήριξη της οικογένειας.
- Τραύμα, τα θέματα του πένθους και της απώλειας.
- Πολιτισμικός προσανατολισμός.
- Συζήτηση με στόχο την ανακούφιση του παιδιού από το ψυχολογικό βάρος.
- Ένταξη (επανένταξη) στο σχολικό περιβάλλον.
- Εύρεση εργασίας – απασχόλησης (δημιουργική κάλυψη ελεύθερου χρόνου).
- Ένταξη σε ομάδες.

Μεθοδολογία

- Προσέγγιση, με βάση την πολιτισμική ταυτότητα του ατόμου – δίνουμε χρόνο και χώρο
- Διεπιστημονική προσέγγιση
- Χρήση διερμηνεία (αίσθηση ασφάλειας)
- Σταθερότητα στο πλαίσιο και τα όρια της επαγγελματικής σχέσης
- Ειλικρίνεια – αντιμετώπιση με βάση τις εμπειρίες τους
- Μάθηση μέσω της παρακολούθησης του επαγγελματία
- Σταδιακή «προσκόλληση» του παιδιού (περιμένουμε)

Διαχείριση

- Λύσεις μέσα από το ίδιο το παιδί: ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας και των προσδοκιών αυτόαποτελεσματικότητας (επεξεργασία και εκμετάλλευση του περιβάλλοντος με θετικό τρόπο).
- Χρήση θεραπευτικών παρεμβάσεων ή εργαλείων με τη διαπολιτισμική οπτική (π.χ. διαπολιτισμική κοινωνική εργασία).
- Μάθηση: φυσική διαδικασία στα παιδιά = καλύτερη προσαρμογή.
- Πολιτισμικός προσανατολισμός.

Πολιτισμικό σοκ – cultural shock

Φάσεις

- Μήνας του μέλιτος
- Αποπροσανατολισμός
- Ευερεθιστότητα – εχθρότητα
- Προσαρμογή – ενσωμάτωση

Διπλή κουλτούρα: οι άνθρωποι έλκονται και απωθούνται συνεχώς από δυο αμφίρροπες δυνάμεις (push & pull)

Η «επιτυχία» καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό και από τον ίδιο τον επαγγελματία:

- Γνώση (knowledge):
διαπολιτισμική
γνώση
- Συνειδητοποίηση
(awareness):
διαπολιτισμική
συνειδητοποίηση
- Δεξιότητες (skills):
διαπολιτισμικές
δεξιότητες

**«Κακοποιημένοι ανήλικοι αλλοδαποί:
χαρακτηριστικά, μεθοδολογία, άξονες παρέμβασης
και διαχείρισης περιστατικών»**

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!